

‘Veel hocus pocus pilatus pas’

Het boek ‘Gek met geld’ van Jaap van Ginneken gaat over de vele manieren waarop mensen zichzelf voor de gek kunnen houden als het om geld gaat. Van Ginneken noemt dit het ‘scheve geldbrein’. De auteur brengt de financiële illusies in beeld met talloze voorbeelden, anekdotes en verwijzingen naar onderzoek.

Zo gaat hij in op de geraffineerde benaderingsmethoden van de goede doelenindustrie. Ook haalt hij bijvoorbeeld onderzoek aan waaruit blijkt dat veel mensen minder tijd willen uittrekken voor een pensioenplan dan voor de aankoop van een nieuwe televisie. Van Ginneken geeft regelmatig grappige voorbeelden, zoals de wc-juffrouw die zelf al muntjes in mandje legt om klanten tot royalere giften te bewegen.

De conclusies van de auteur over beleggen zijn erg ontluisterend. Zo maakt maar één op de vijf beleggers consistent goede keuzes met behoorlijk bovengemiddelde opbrengsten. Ook bestaan voor de grootste koersschommelingen nauwelijks goede verklaringen. Daarnaast schetst Van Ginneken een inktzwart beeld van de corruptie van het Amerikaanse beleggingssysteem.

Deskundigen hebben volgens Van Ginneken net zo goed als leken last van het ‘scheve geldbrein’. Ik vroeg hem daarom hoe een leek nog een knappe financiële beslissing kan nemen als zelfs de deskundigen voortdurend mistasten. “Houd het simpel, en vertrouw een beetje op je eigen gezonde verstand. Hoogopgeleide financieel-economische deskundigen zijn de afgelopen decennia steeds meer in voedoe gaan geloven, met computermodellen die ze eigenlijk zelf niet goed begrijpen, en veel hocus pocus pilatus pas.”

‘Gek met geld’ is niet altijd even gemakkelijk leesbaar. De zinnen zijn regelmatig erg lang. Soms is het taalgebruik ook onnodig ingewikkeld. Een voorbeeld hiervan is de uitleg van de auteur bij de ‘prospect theory’ van Kahneman en Tversky. “Deze verborgen referenties kunnen zich dan uiten in verankering van kwantitatieve oordelen. Soms door voorzetjes, leidend tot willekeurige samenhang.”

Lastig bij het lezen zijn ook de vele noten in het boek. In een aantal van die noten staat ook informatie die gewoon in tekst had kunnen staan. Verder verwijst de schrijver naar opmerkingen elders in het boek, maar geeft hij niet aan waar die staan. Dubbelop is de samenvatting van de hoofdstukken in de inleiding. Aan het begin van ieder hoofdstuk staat namelijk ook een samenvatting van dat hoofdstuk.

Het boek bevat vier grafiekjes. Deze voegen echter weinig toe aan de tekst en zorgen zelfs voor onduidelijkheid.

Af en toe wekt de tekst verwarring op. Zo merkt Van Ginneken op dat nieuws weinig invloed heeft op bovengemiddelde bewegingen in de aandelenkoersen. Vervolgens beschrijft hij echter situaties waarin aandelen van bedrijven door nieuwsberichten miljarden aan waarde verloren.

Ook legt de auteur soms te weinig uit. Dit gebeurt onder andere als hij met een voorbeeld komt over een munt die iemand tweemaal werpt. De kans per combinatie (munt/munt, munt/kop of kop/kop) is volgens de schrijver geen een derde.

Vervolgens geeft hij niet aan hoe die kansverdeling er wel uit ziet.

Daarnaast ontbreekt soms een toelichting waar deze wel welkom was geweest. Zo behandelt Van Ginneken bijvoorbeeld 'choice architecture', waarbij hij aangeeft met welk soort keuzes mensen moeite hebben. Hierbij vermeldt hij zes aspecten van mogelijke oplossingen. Hij werkt dit verder niet uit, terwijl met een korte toelichting de lezer die worstelt met financiële keuzes een handvat zou hebben gehad.

'Gek met geld' is volgens het voorwoord zowel bestemd voor leken als voor mensen die veel met geld werken. Voor leken is 'Gek met geld' echter niet altijd goed te volgen, bijvoorbeeld niet als de auteur in sneltreinvaart de hypotheekcrisis in de Verenigde Staten bespreekt.

Verder behandelt de schrijver de rode draad van het boek, het scheve geldbrein, pas op de pagina's 81-83. Hij had dit ook in hoofdstuk 1 kunnen doen.

Als einde van het boek behandelt Van Ginneken recente voorbeelden van financiële zeepbellen, waaronder de kredietcrisis. Hij geeft daarbij een boeiende beschrijving van zes ingrediënten van die zeepbellen. Wat ik daarna mis is een conclusie over de rol van het scheve geldbrein en de manier waarop mensen ermee om kunnen gaan.

'Gek met geld' is zeker de moeite van het lezen waard omdat het de lezer bewust maakt van de vele financiële illusies die ons omringen. Het boek was echter nog beter geweest als de tekst strakker zou zijn geweest en als de auteur bepaalde verbanden in de tekst beter had uitgewerkt. Ook hadden meer conclusies en oplossingen niet misstaan.

Gabor Mooij

Jaap van Ginneken

Gek met geld; Over financiële psychologie

Business Contact, Amsterdam

April 2010

224 pagina's

ISBN 978 90 470 0379 3

€ 19,90